

УДК 902.01:903“631/634”:[069:94(477.83–25)]

ПАМ'ЯТКИ КАМ'ЯНОЇ ДОБИ У ДОСЛІДЖЕННЯХ ЛЬВІВСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО МУЗЕЮ

Олена КРАШАНОВИЧ

*Львівський історичний музей,
пл. Ринок, 24, Львів, Україна, 79008,
e-mail: lenartowycz@gmail.com*

Львівський історичний музей має вагомі досягнення в галузі польових археологічних досліджень. Однак ці здобутки на сьогодні залишаються маловідомими. У запропонованій публікації розглянуто і проаналізовано роботи музею, проведені на пам'ятках кам'яного віку. У хронологічному порядку простежено динаміку польових археологічних досліджень музею, охарактеризовано головні підсумки та значення окремих експедицій. Детальніше розглянуто результати археологічних розкопок таких пам'яток, як стоянки стародавнього кам'яного віку Липа-1, б, проведені під керівництвом В. Савича, та поселення культури лінійно-стрічкової кераміки Котоване, яку досліджував Я. Пастернак. Підкреслено роль особистого внеску окремих дослідників у розвиток археології в музеї. Подано карти виявлених, обстежених і вивчених експедиціями музею пам'яток, а також опубліковано окремі фондові матеріали.

Ключові слова: Львівський історичний музей, археологічні розвідки, кам'яний вік, археологічні пам'ятки, палеоліт, мезоліт, неоліт, В. Савич, І. Свешніков, Я. Пастернак.

Західна Україна належить до регіонів Європи, багатих на пам'ятки кам'яної доби. Така концентрація пам'яток неодноразово зацікавлювала багатьох дослідників, у тому числі й науковців Львівського історичного музею (далі – ЛІМу). Окрім досліджень вже відомих археологічних пам'яток, працівники ЛІМу значну увагу приділяли пошуку, відкриттю і науковій фіксації раніше невідомих пунктів. Незважаючи на те, що у цій галузі ЛІМ має вагомі успіхи, на сьогодні немає комплексної роботи, у якій би ці досягнення були висвітлені та проаналізовані.

Мета цієї публікації полягає в тому, щоб показати результати досліджень пам'яток кам'яної доби експедиціями ЛІМу і встановити їх місце у загальному розвитку археологічної науки на Львівщині. Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань: 1) зібрати воедино відомості про роботи експедицій ЛІМу на пам'ятках кам'яної доби; 2) простежити динаміку досліджень; 3) проаналізувати, оцінити, показати роль, значення та місце експедицій ЛІМу в розвитку археології у Західній Україні.

Рис. 1. Володимир Савич.

Стародавній кам'яний вік (палеоліт).

Дослідження пам'яток палеоліту у ЛІМі пов'язано з іменем Володимира Савича (рис. 1). Із 1960 р. під його керівництвом почала діяти Волинська археологічна експедиція ЛІМу. За два польові сезони (1960 і 1961 рр.) поверхневі розвідки в басейні р. Ікви охопили такі населені пункти: Тютьковичі, Малий Олексин, Великий Олексин [Свешніков, 1962, с. 44–45], Клевань, Городок Рівненського району, Стеблівка Здолбунівського району, Волиця, Гірники, Злинець, Бондарі [Савич, 1961], Мирогоща, Липа [Савич, 1960; 1964, с. 15–17], Листвин, Костянець, Княгинине, Нагірне, Травневе, Острів Дубнівського району [Герета, 1981, с. 101–117; Савич, 1961;].

Усього було виявлено й обстежено 56 стоянок давньої людини. На жаль, більшість матеріалів, отриманих під час цих розвідок, залишилися неопублікованими. У фондовій групі “Археологія” ЛІМу зберігаються матеріали зі стоянок біля сіл Волиця (інв. № ЛІМ А 47007–А 47014) (рис. 2, 1–5), Злинець (інв. № ЛІМ А 46997–А 47006) (рис. 2, 6, 7), Костянець (інв. № ЛІМ А 47015–А 47020) (рис. 2, 8, 9); Мирогоща (інв. № ЛІМ А 47020–А 47077), Острів (інв. № ЛІМ А 47078–А 47086; А 47932–А 47933).

На стоянці палеолітичного часу Липа-6 В. Савич у 1960 р. провів невеликі розкопки, у результаті яких встановлено, що ця стоянка належить до багатошарових палеолітичних пам'яток відкритого типу. Тут простежено п'ять пізньопалеолітичних культурних шарів [Савич, 1962, с. 19]. На той час це була перша багатошарова стоянка на території Південно-Західної Волині. Аналізуючи отримані матеріали, В. Савич датував нижні шари пам'ятки Липа-6 ранньомадленським періодом, а верхні шари – пізньомадленським. Загалом, звертаючи увагу на спільні риси пізнього палеоліту Волині з матеріалами мадленських стоянок Середнього Подністер'я і Середнього Подніпров'я, він все ж таки відзначав специфічні риси, притаманні крем'яному інвентарю зі стоянки Липа-6. Окрім цієї пам'ятки, стаціонарні археологічні розкопки у 1967 р. проведено на пізньопалеолітичній стоянці Липа-1 (ур. Мокренщина) [Герета, 1981, с. 101–117; Свешніков, 1982, с. 50–51]. У фондах ЛІМу матеріали,

Рис. 2. Крем'яні вироби доби палеоліту: 1–5 – Волиця; 6–7 – Злинець; 8–9 – Костянець.

отримані під час досліджень стоянок прадавніх людей в околицях с. Ліпа, об'єднані в одну колекцію (інв. № ЛІМ А 1011 – А 3780) (рис. 3).

У фондovій колекції “Археологія” ЛІМу зберігаються матеріали з розкопок стоянки Молодове (інв. № ЛІМ А 39479; А 39482–А 39483), знайдені експедицією музею, яку очолював В. Савич, у 1962 р. [Фонди ЛІМ].

Рис. 3. Липа. Нуклеуси (1, 2) та крем'яні вироби (3–5) доби палеоліту.

Подальші дослідження стоянок давньої людини науковцями ЛІМу відбулися аж у 1990–1991 рр. Зокрема, у 1989–1991 рр. археологічна експедиція ЛІМу провела розвідувальні роботи та рятівні розкопки у широкій заплаві правого берега р. Західний Буг, поблизу с. Яструбичі Радехівського району, внаслідок чого на пам'ятці Яструбичі-1 було зафіксовано пізньопалеолітичний шар [Івановський, 1998, с. 173–189]. Однак варто зазначити, що на сьогоднішній день у фондовій групі “Археологія” ЛІМу нам не вдалося виявити пізньопалеолітичні матеріали з цієї стоянки [Фонди ЛІМ; Каталог, 2012].

Львівська обласна експедиція Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України за участі ЛІМу, Винниківського історико-краєзнавчого музею та Товариства Лева у 1995 р. провела охоронно-рятівні роботи на пам'ятках Прийма-1, поблизу с. Верин Миколаївського району, та неподалік м. Винники, ур. Чатова Скеля (за Л. Мацкевим – пам'ятка Львів-7) [Мацкевий, 1996 а, с. 43–47]. На обох пам'ятках, окрім пізньопалеолітичного шару, виявлені матеріали, які репрезентують період мезоліту.

Ще одна пам'ятка доби пізнього палеоліту – Дроздовичі-2 – зафіксована у результаті археологічних розвідок, здійснених на Старосамбірщині [Конопля,

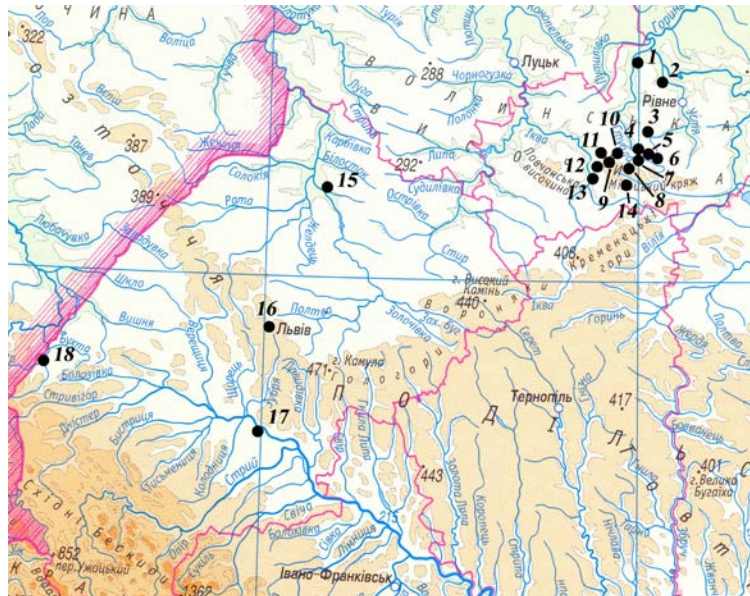

Рис. 4. Карта палеолітичних пам'яток досліджених експедиціями ЛІМу: 1 – Клевань, 2 – Городок 1–7; 3 – Нагірне; 4 – Княгинине 1–6; 5 – Травневе 1–5; 6 – Стеблівка 1–3, 7 – Острів 1–3; 8 – Листвин 1–2; 9 – Липа 1–10; 10 – Костянець 1–2; 11 – Мирогоща 1–4; 12 – Гірники 1–2; 13 – Злинець; 14 – Бондарі; 15 – Яструбичі; 16 – Львів; 17 – Верин, Прийма 1.

1995, с. 55–38]. Однак до сьогодні тут не проведено більш ґрунтовних археологічних робіт, а матеріали з розвідок не виявлені у фондах ЛІМу.

Отже, впродовж кількох десятиліть, за участі науковців ЛІМу (відділу археології та сектора археології), археологічна карта стародавнього кам'яного віку заходу України поповнилася низкою нових, досі невідомих, стоянок прадавніх людей пізньопалеолітичного часу (рис. 4), проте частина з них усе ще чекають на подальші широкомасштабні дослідження.

Середній кам'яний вік (мезоліт).

У 1977 р. спільна експедиція ЛІМу, Львівського державного університету імені І. Франка і Музею історії релігії та атеїзму, ведучи обстеження у Миколаївському районі, зафіксувала стоянку доби мезоліту у с. Крупське. Щоправда, на сторінках “Археологических открытий 1977 года” ми знаходимо лише скупе повідомлення про виявлені тут нуклеус, ножеподібні пластини і відщепи, без детального опису та зображень [Багрій, 1978, с. 293]. Згодом територія навколо села була повторно обстежена, у результаті чого тут виявлено ще одну стоянку давніх людей періоду мезоліту, а також три поселення енеоліту, одне перших століть нашої ери і давньоруського часу [Михальчишин, 1993, с. 28–29].

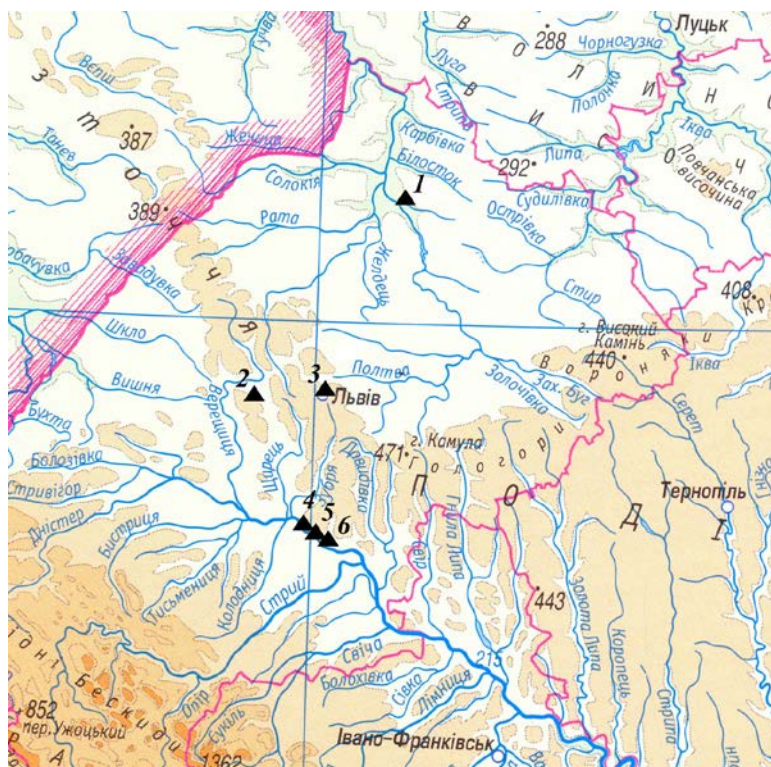

Рис. 5. Карта мезолітичних пам'яток, досліджених експедиціями ЛІМУ: 1 – Яструбичі; 2 – Мшана; 3 – Львів; 4 – Верин, Прийма-1; 5 – Розвадів; 6 – Крупське.

Дві стоянки мезолітичного часу зафіксовані спільною експедицією ЛІМУ і Волинською обласною організацією Українського товариства охорони пам'яток історії і культури на Волині в околицях с. Заслуччя у 1986 р. І знову ж таки, у літературі ми знаходимо тільки короткі відомості про ці дослідження [Гупало, 1988, с. 271–272].

Археологічна експедиція ЛІМУ, під час рятівних розкопок у широкій заплаві правого берега р. Західний Буг, поблизу с. Яструбичі Радехівського району, виявила три стоянки давніх людей середньої кам'яної доби (Яструбичі-3–5) [Івановський, 1998, с. 173–189]. Проте, як і пізньопалеолітичний матеріал із пам'ятки Яструбичі-1, мезолітичні артефакти не виявлені у фондах ЛІМУ.

У 1995 р., внаслідок співпраці ЛІМУ з Інститутом українознавства імені І. Крип'якевича НАН України, Винниківським історико-краєзнавчим музеєм і Товариством Лева, проведені охоронно-рятівні розкопки на мезолітичній стоянці Розвадів-2 Миколаївського району, а також на двошарових пам'ятках пізнього палеоліту і мезоліту Прийма-1 та Львів-7. За отриманими артефактами,

222 ISSN 2078–6093. Археологічні дослідження Львівського університету. 2015. Випуск 19
дослідники ці пам'ятки віднесли до групи мезолітичних стоянок типу Лука-2 [Мацкевий, 1996а, с. 43–47].

Того ж року Городоцька археологічна експедиція Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України і Львівського історичного музею продовжила багаторічні охоронно-рятивні дослідження на Городоччині, зокрема у с. Мшана. На вже відомій пам'ятці Мшана-10 були проведені стаціонарні розкопки, у процесі яких відкрито три культурні горизонти, нижній з яких репрезентував добу мезоліту (група пам'яток типу Баранне-1), середній – висоцьку культуру, а верхній віднесений до XVII–XIX ст. Також в околицях села зафіксовано ще чотири стоянки середнього кам'яного віку – Мшана-12–15 [Мацкевий, 1996б, с. 47–50].

Отже, науковими експедиціями львівських археологів, за участю працівників ЛІМу, відкрито кілька нових пам'яток мезоліту та продовжено дослідження на вже відомих стоянках (рис. 5). Більшість пам'яток середнього кам'яного віку, на яких працювали експедиції ЛІМу, виявлені під час розвідок і досліджені поверхнево, а в літературі є лише короткі згадки про них. Виняток становлять чотири пам'ятки – Львів-7, Прийма-1, Розвадів-2 і Мшана-10.

Новий кам'яний вік (неоліт).

Першу експедицію з вивчення поселень нового кам'яного віку від імені Львівського історичного музею (Археологічного музею у Львові) реалізував Я. Пастернак (рис. 6). У вересні–жовтні 1942 р. науковець провів обстеження та розкопки в басейні р. Бистриці, зокрема дослідив два неолітичні поселення в с. Котовані (Дрогобицький район) [Пастернак, 1942, с. 3; 1948, с. 19; Романюк, 2005, с. 174]. На одному з них, в ур. Запуст, виконав археологічні розкопки, під час яких виявив два заглиблені об'єкти, котрі інтерпретував як житла землянкового типу. Такої ж думки дотримувалися І. Свешніков [Свешніков, 1954, с. 100–

Рис. 6. Ярослав Пастернак.

130] та О. Ларіна, яка знаходить аналогії таких об'єктів на поселеннях культури лінійно-стрічкової кераміки (КЛСК) Молдови [Ларіна, 1999, с. 37]. Проте, як зазначив сам Я. Пастернак, у межах об'єктів не було виявлено жодних слідів вогнища [Пастернак, 1948, с. 7], що не дає підстав віднести ці об'єкти до житлових. Також, як добре помітно із планів і перерізів (рис. 7, 1), об'єкти

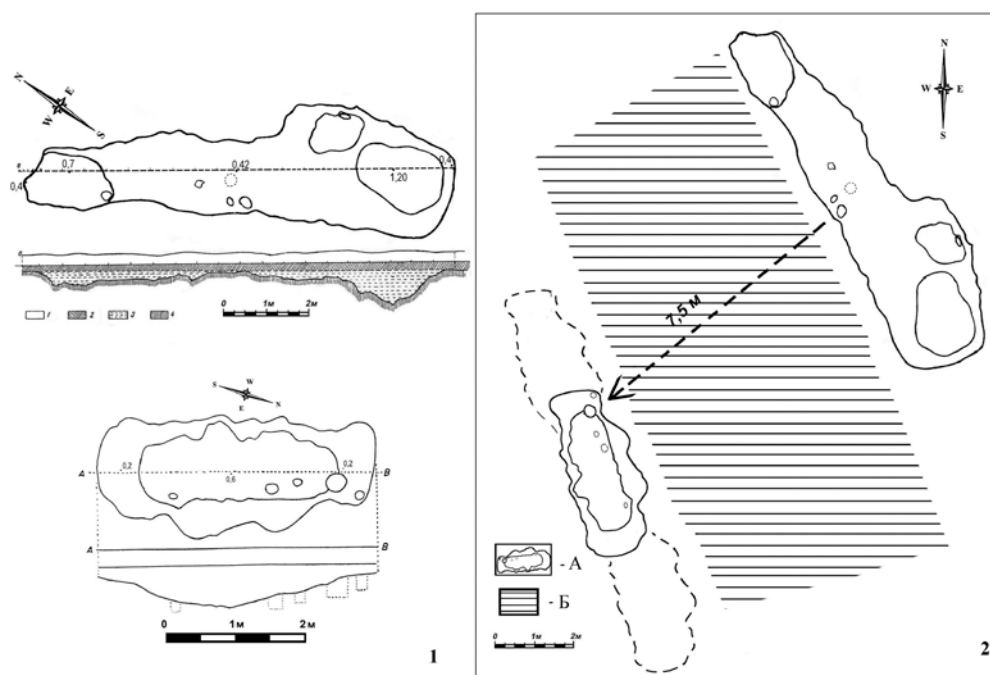

Рис. 7. Котоване. Заглиблені об'єкти КЛСК (дослідження Я. Пастернака, 1942 р.): 1 – плани і перерізи об'єктів; 2 – гіпотетична реконструкція споруди (А – заглиблені об'єкти; Б – гіпотетична наземна споруда).

мають аморфні обриси і нерівну долівку. Тому, враховуючи вищесказане, припускають, що ці об'єкти були утворені внаслідок вибирання глини для будівельних потреб, а згодом вже використані як господарські будівлі [Ленартович, 2012, с. 62–64]. Ймовірно, що обидва вищеописані об'єкти конструктивно були поєднані з наземним житлом, розташованим між ними, сліди якого не вдалося простежити. Обидва об'єкти однакової північно-західної–південно-східної орієнтації і другий об'єкт розміщений за 7,5 м на південний захід від першого, тобто, ці об'єкти споруджені приблизно паралельно один до одного (рис. 7, 2). Ширина наземного об'єкта, розташованого між ними, могла становити 6–7 м [Ленартович, 2012, с. 62–64].

Незважаючи на різні погляди щодо об'єктів, виявлених під час розкопок неолітичного поселення в с. Котоване, дослідження Я. Пастернака залишаються важливим джерелом для вивчення різних сфер життя і побуту носіїв культури лінійно-стрічкової кераміки. Документація експедиції не збереглася. Виняток становлять кілька креслень і польових описів речових матеріалів, що знаходяться у фондах і архіві Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України та короткого звіту про роботи у с. Котоване, який зберігається у

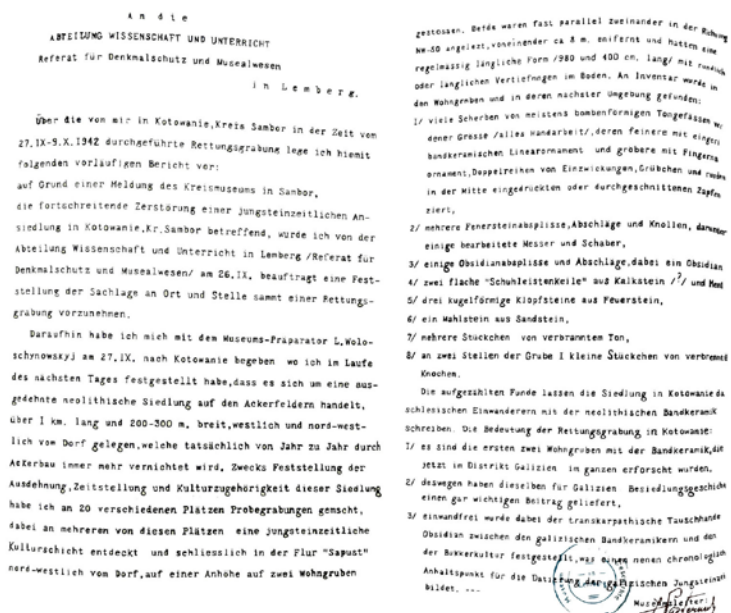

Рис. 8. Короткий звіт Я. Пастернака про роботи біля с. Котоване.

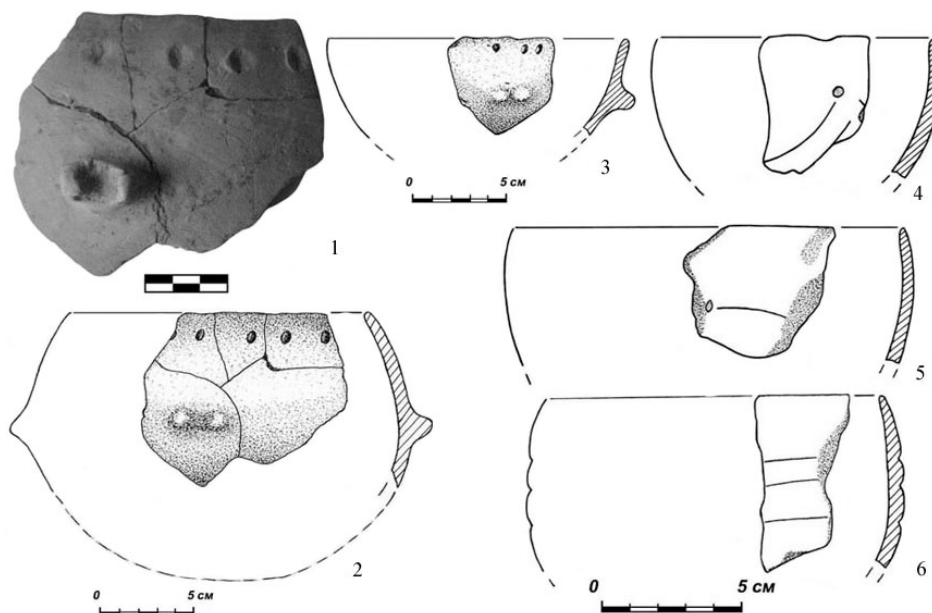

Рис. 9. Котоване. Керамічні вироби.

Львівському обласному державному архіві [ДАЛО, ф. Р-5, оп. 12, спр. 240, арк. 111] (рис. 8). Матеріали з розкопок є у фондах ЛІМу і нараховують близько 500 одиниць збереження (рис. 9).

У 1959 р. І. Свешніков (рис. 10), під час ознайомлення з археологічною колекцією, зібраною красназавчим гуртком Голосківської сільської школи, виявив фрагменти кераміки і крем'яні та кам'яні знаряддя культури лінійно-стрічкової кераміки. Ці матеріали зібрані в ур. Хаш, що розміщене у західній частині с. Голосків Коломийського району Івано-Франківської області [Свешников, 1959, арк. 7]. Однак проведені у цій місцевості розвідки не дали позитивних результатів.

Рис. 10. Ігор Свешніков.

Подальші дослідження ЛІМу поселень нового кам'яного віку відбулися наприкінці 1980-х років. Наприклад, у 1985 р. спільна експедиція ЛІМу і Волинської обласної організації Українського товариства охорони пам'яток історії і культури провела розвідувальні роботи на території Волинської і Рівненської областей, у басейні рік Західний Буг, Стир і Горинь. У процесі розвідок було зафіксовано та обстежено чотири поселення періоду неоліту (Перемиль, Рожище, Валер'янівка, Квасилів) [Гупало, 1987, с. 322–324]. Наступного року згадана експедиція працювала у Дубровицькому районі. Тут у с. Заслущя виявлено ще одне поселення цього періоду [Гупало, 1988, с. 271–272]. Проте ці дослідження були поверхневими, а їхні результати повною мірою не опрацьовані.

Ще одне поселення нової кам'яної доби обстежене археологічною експедицією ЛІМу у 1989–1991 рр. поблизу с. Яструбичі Радехівського району [Івановський, 1998, с. 173–189]. На пам'ятці Яструбичі-1, що розташоване в ур. Біля Мурана, за твердженням дослідників, виявлено крем'яні та керамічні матеріали неолітичного періоду, аналогії яких відомі з неолітичних пам'яток Волинського Полісся [Івановський, 1998, с. 173, 180, 183].

При Відділі охорони пам'яток історії і культури ЛІМу 1989 р. був створений сектор охорони пам'яток археології, який очолив І. Михальчишин. Вже у 1990-х роках цей новостворений сектор сприяв проведенню широкомасштабних поверхнево-розвідувальних археологічних робіт. Упродовж першої половини 1990-х років працівники ЛІМу, Інституту українознавства

імені І. Крип'якевича та Інституту народознавства НАН України провели археологічні розвідки на території Старосамбірського району Львівської області. Зокрема, матеріали культури лінійно-стрічкової кераміки виявлені на кількох поселеннях (Біличі-2, Губичі-2, Дроздовичі-3, Міжинець-2) [Конопля, 1995, с. 35–38]. Окрім цього, у с. Болозів простежено артефакти доби неоліту [Конопля, 1995, с. 35], які однак, у зв'язку із поганим збереженням, не вдалося віднести до певної археологічної культури. Варто зауважити, що усі виявлені матеріали в процесі цих розвідок не були належно опрацьовані. У короткій колективній публікації [Конопля, 1995, с. 35–38] наведено лише скупий опис пам'ятки із переліком знайдених предметів, не подано ні планів поселень, ні рисунків виявлених матеріалів. На сьогоднішній день невідомо, де зберігаються отримані під час розвідок артефакти, ймовірно вони втрачені, а пам'ятки, на жаль, так і не були досліджені детальніше.

Також у 1990-х роках працівники сектора археології ЛІМу спільно з “Рятівною археологічною службою” Інституту археології НАН України обстежили Жидачівщину, під час якого за 1 км на північ від с. Голдовичі, на пологому схилі правого берега р. Боберки, зафіксували багатощарове поселення, в тому числі із матеріалами неолітичної доби [Івановський, 1999, с. 121–129].

З метою отримання експонатів для музею історії села Кульчиці Самбірського району працівники ЛІМу 1993 р. провели дослідження території села та його околиці [Михальчишин, 1994, с. 304–305; 1995, с. 63–66], унаслідок чого було виявлено нові пам'ятки археології і повторно обстежено вже відомі. Роботами встановлено, що околиці села неодноразово заселяли стародавні спільноти. Зокрема, за 1,5 км на північ від села, на мисі, утвореному руслом р. Річна і невеликим струмком, виявлено поселення культури лінійно-стрічкової кераміки.

Того ж року Львівський історичний музей і НДЦ “Рятівна археологічна служба” Інституту українознавства імені І. Крип'якевича НАН України провели спільні розвідувальні роботи у Городоцькому районі Львівської області. Наслідком цього стало відкриття 32 пам'яток археології. Серед них п'ять поселень КЛСК (Заверещиця-3, Мшана-8–11) [Конопля, 1994, с. 39–54].

Наступного року експедиція ЛІМу провела обстеження в Буському районі, під час яких в околицях смт Красне, в ур. Бузецьке, було зафіксовано багатощарове поселення із горизонтом КЛСК [Михальчишин, 1994, с. 304]. І. Михальчишин у своїй статті, опублікованій у “Наукових записках ЛІМ” за 1994 р., коротко згадав про це поселення [Михальчишин, 1994, с. 304], не подавши детального опису виявлених матеріалів та їх зарисовок. На сьогоднішній день не з'ясовано місцезнаходження отриманих із поселення артефактів.

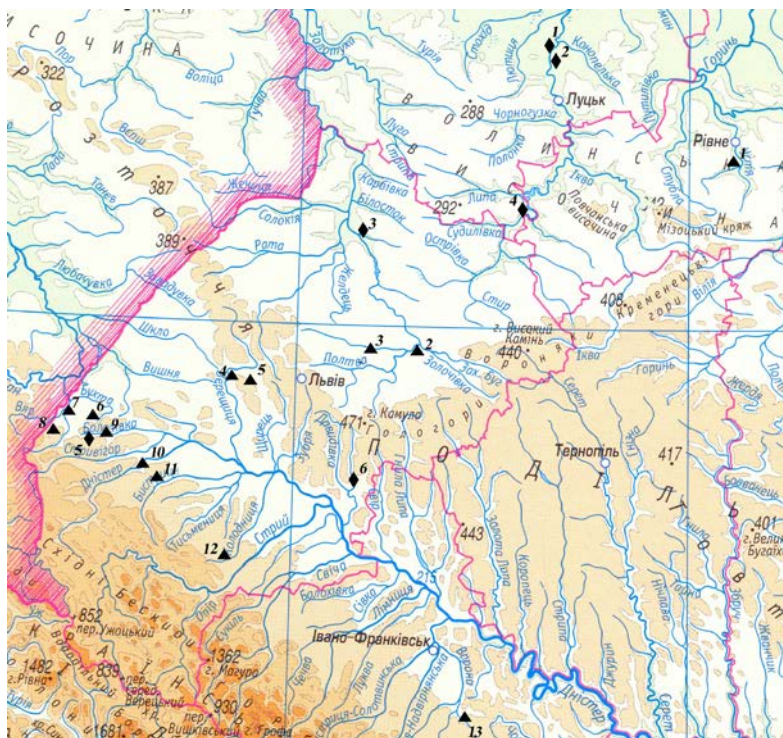

Рис. 11. Карта неолітичних пам'яток, досліджених експедиціями ЛІМу:

◆ – пам'ятки неоліту, невизначеної культурної належності: 1 – Рожище; 2 – Валер'янівка; 3 – Яструбичі; 4 – Перемиль; 5 – Болозів; 6 – Голдовичі;
 ▲ – пам'ятки культури лінійно-стрічкової кераміки: 1 – Квасилів; 2 – Красне; 3 – Хрінів; 4 – Заверещиця; 5 – Мшана; 6 – Міжинець; 7 – Дроздовичі; 8 – Губичі; 9 – Біличі; 10 – Кульчиці; 11 – Котоване; 12 – Уличне; 13 – Голосків.

Навесні 1996 р. працівники Сектора археології ЛІМу провели шурфування на поселенні культури лінійно-стрічкової кераміки в с. Уличне Дрогобицького району [Конопля, 1999, с. 130–137], виявленому 1994 р. [Конопля, 1996, с. 18–19]. Дослідження цієї пам'ятки значно збагатило тогочасну джерельну базу старожитностей КЛСК.

У другій половині 1990-х років науковці ЛІМу та Історико-краєзнавчого музею м. Винники, виконуючи програму Львівської обласної інспекції з охорони пам'яток археології, метою якої було суцільне дослідження Львівської області, провели пошукові роботи у Кам'янка-Бузькому районі. Зокрема, в околицях с. Хрінів виявлено сім різночасових пам'яток [Білас, 2009, с. 119–138], на одній з яких зафіксовано матеріали КЛСК.

Отже, експедиціями ЛІМу відкрито більше двадцяти поселень нової кам'яної доби (рис. 11). Безперечно, найвагомішими стали дослідження Я. Пастернака у с. Котовані на Дрогобиччині.

Отже, за досліджуваний період експедиції музею працювали на 96 пам'ятках кам'яної доби (табл. 1). Однак лише на 13 із них проведено стаціонарні археологічні розкопки. Інші пам'ятки обстежені лише поверхнево, із закладенням невеликих розвідувальних шурфів на окремих із них. Розглядаючи динаміку археологічних досліджень ЛІМу можна помітити два основні підйоми – у 60-х і 90-х роках ХХ ст. (рис. 12, 13). Перший із них пов'язаний, головню, з діяльністю В. Савича, який за вказаний період обстежив 57 пам'яток стародавнього кам'яного віку. На трьох із них провів широкомасштабні археологічні розкопки, результати яких значно збагатили тогочасні відомості про життя прадавніх людей на теренах Волині та Прикарпаття. Другий підйом археологічних експедицій музею пов'язаний із діяльністю сектора археології, метою якого був контроль за збереженням і використанням пам'яток стародавньої історії, взяття їх під державну охорону та пошук нових археологічних пунктів. Створення сектора сприяло розгортанню широкомасштабних археологічних робіт, передусім поверхнево-розвідкових. У результаті таких робіт було обстежено 20 пам'яток археології кам'яного віку.

Таблиця 1

Дослідження пам'яток кам'яної доби експедиціями ЛІМу

Період Роки	Палеоліт			Мезоліт			Неоліт			Усього		
	розкопки	розвідки	усього	розкопки	розвідки	усього	розкопки	розвідки	усього	розкопки	розвідки	усього
1940-ві	–	–	–	–	–	–	1	–	1	1		1
1950-ті	–	–	–	–	–	–	–	1	1		1	1
1960-ті	3	54	57	–	–	–	–	–	–	3	54	57
1970-ті	–	–	–	–	1	1	–	–	–		1	1
1980-ті	1	–	1	2	1	3	–	6	6	3	7	10
1990-ві	2	1	3	4	4	8	–	15	15	6	20	26
2000-ні	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Разом	6	55	61	6	6	12	1	22	23	13	83	96

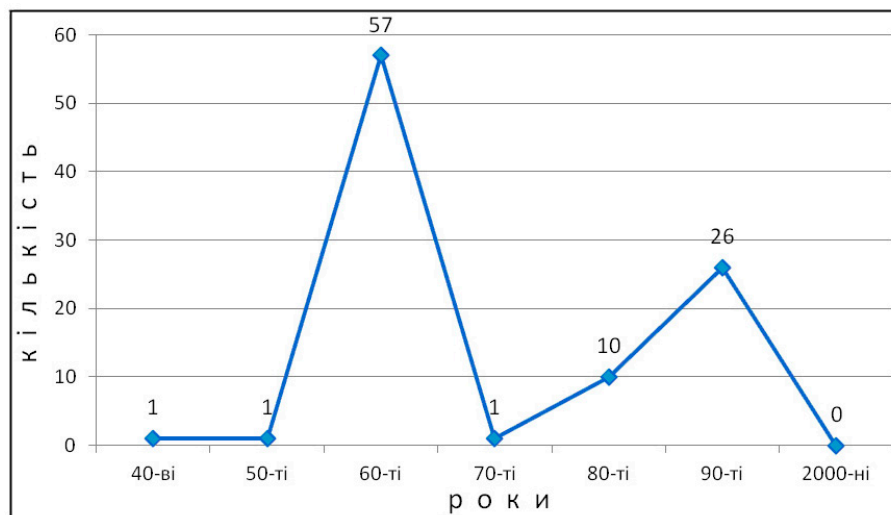

Рис. 12. Загальна динаміка польових археологічних досліджень ЛІМу.

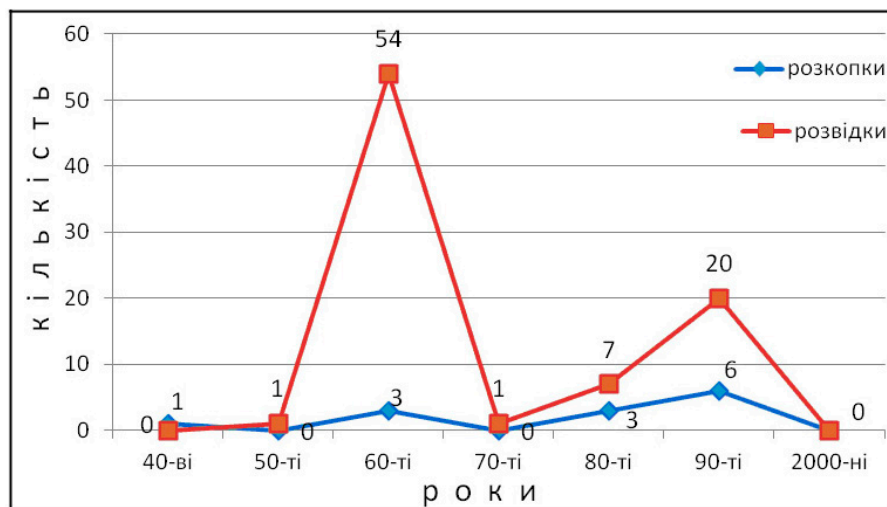

Рис. 13. Динаміка польових археологічних досліджень (розкопки і розвідки) ЛІМу.

Для відділу археології ЛІМу, як і для усієї археологічної науки, важливим чинником була і надалі залишається персоніфікація галузі – визначна роль особистого внеску дослідників у розвиток певних напрямів. Для вивчення неолітичної доби, зокрема культури лінійно-стрічкової кераміки, велике значення мали дослідження Я. Пастернака у 1942 р. Помітний вплив на розвиток археології у стінах музею мав І. Свешніков, за період його керівництва відділом значно збільшилися суцільні дослідження територій із метою виявлення і

230 ISSN 2078–6093. Археологічні дослідження Львівського університету. 2015. Випуск 19 наукової фіксації раніше невідомих археологічних пам'яток. В історії музею дослідження палеоліту, насамперед, пов'язують з ім'ям В. Савича, який відкрив десятки раніше невідомих пунктів цього часу, а також провів низку широкомасштабних археологічних досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Археологічні пам'ятки Прикарпаття і Волині кам'яного віку / І. П. Герета, Р. Т. Грибович, Л. Г. Мацкевой, М. А. Пелешин, М. Ф. Потушняк, В. П. Савич, І. К. Свешніков, О. П. Черниш. – К., 1981.
2. *Багрий Р. С.* Разведки на территории Львовской области / Р. С. Багрий, В. С. Артюх, Г. Е. Бондар, Л. Л. Тарасенко // Археологические открытия 1977 года. – М., 1978. – С. 293.
3. *Білас Н.* Археологічні дослідження в басейні річки Думни / Наталія Білас, Віталій Конопля // Наукові студії / Історико-краєзнавчий музей м. Винники. – Львів ; Винники, 2009. – Вип. 2. – С. 119–138.
4. *Гупало В.* Разведки на Волини / В. Д. Гупало, Г. В. Охрименко // Археологические открытия 1985 года. – М., 1987. – С. 322–324.
5. *Гупало В.* Разведки на Волини / В. Д. Гупало, Г. В. Охрименко // Археологические открытия 1986 года. – М., 1988. – С. 271–272.
6. Державний архів Львівської області. – Ф. Р-35. – Оп. 12. – Спр. 240. – Арк. 111.
7. *Івановський В.* Археологічні дослідження біля с. Яструбичі / Василь Івановський, Віталій Конопля, Іван Михальчишин, Віра Філевич // Волино-Подільські археологічні студії. – Львів, 1998. – С. 173–189.
8. *Івановський В.* Розвідки в басейні р. Боберки / Василь Івановський, Віталій Конопля, Олександр Ситник // Львівський археологічний вісник. – Львів, 1999. – Вип. 1. – С. 121–129.
9. Каталог артефактів періоду палеоліту з фондової групи “Археологія” // Фонди ЛІМ. – Львів, 2012.
10. *Конопля В.* Археологічні дослідження на Городоччині / Віталій Конопля, Марія Піцишин // Наукові записки / Львівський історичний музей. – Львів, 1994. – Вип. II–III. – С. 39–54.
11. *Конопля В.* Нові пам'ятки епохи каменю і доба бронзи Бойківщини / Віталій Конопля, Ігор Маковський, Роман Хомічак // Бойківщина. Історія та сучасність. – Львів ; Самбір, 1995. – С. 35–38.
12. *Конопля В.* Археологічні обстеження у верхів'ї р. Уличанки / Віталій Конопля, Степан Стельмахович, Юрій Стельмахович // Бойківщина. Історія та сучасність. – Львів, 1996. – С. 18–19.
13. *Конопля В.* Нове поселення лінійно-стрічкової кераміки у Верхньому Подністров'ї / Віталій Конопля // Львівський археологічний вісник. – Львів, 1999. – С. 130–137.

14. *Ларина О. В.* Культура линейно-ленточной керамики Пруто-Днестровского региона / О. В. Ларина // *Stratum plus*. – 1999. – № 2. – С. 37.
15. *Ленартович О.* Житлово-господарські об'єкти культури лінійно-стрічкової кераміки Верхнього Подністер'я і Західного Побужжя / Олена Ленартович // Археологічні дослідження Львівського університету. – 2012. – Вип. 16. – С. 55–80.
16. *Мацкевий Л.* Роботи Львівської обласної експедиції / Леонід Мацкевий // Археологічні дослідження на Львівщині у 1995 р. – Львів, 1996а. – С. 43–47.
17. *Мацкевий Л.* Дослідження у Мшані / Леонід Мацкевий, Віталій Конопля, Марія Піцишин, Сергій Орловський // Археологічні дослідження на Львівщині у 1995 р. – Львів, 1996б. – С. 47–50.
18. *Михальчишин І.* Список пам'яток стародавньої історії Львівської області / І. Михальчишин. – Львів, 1993. – С. 28–29.
19. *Михальчишин І.* Археологічні розвідки музею (1991–1993 рр.) / Іван Михальчишин // Наукові записки / Львівський історичний музей. – Львів, 1994. – Вип. II–III. – С. 304–305.
20. *Михальчишин І.* Стародавня історія с. Кульчиці / Іван Михальчишин // Бойківщина. Історія та сучасність. – Львів ; Самбір, 1995. – С. 63–66.
21. *Пастернак Я.* Археологічні розкопки на Бойківщині / Ярослав Пастернак // Краківські вісти. – 1942. – Ч. 250. – 8 листопада. – С. 3.
22. *Пастернак Я.* До проблеми поширення й хронології лінійно-стрічкової кераміки в Європі / Ярослав Пастернак. – Авсбург, 1948. – 19 с.
23. *Романюк Т.* Наукова діяльність Ярослава Пастернака у період Другої світової війни (1939–1944 рр.) / Тарас Романюк // Археологічні дослідження Львівського університету. – 2005. – Вип. 8. – С. 169–178.
24. *Савич В. П.* Звіт про археологічні дослідження Львівського історичного музею на Волині в 1960 р. / Савич В. П. – Львів, 1960.
25. *Савич В. П.* Звіт про археологічні дослідження Львівського історичного музею на Волині в 1961 р. / Савич В. П. – Львів, 1961.
26. *Савич В. П.* Багатошарова палеолітична стоянка Липа VI / В. П. Савич // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. – К., 1962. – Вип. 4.
27. *Савич В. П.* Мустьєрські знахідки біля с. Липа Ровенської області / В. П. Савич // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. – К., 1964. – Вип. 5. – С. 15–17.
28. *Свешников И. К.* Культура линейно-ленточной керамики на территории Верхнего Поднестровья и Западной Волыни / И. К. Свешников // Советская археология. – 1954. – Вып. XX. – С. 100–130.
29. *Свешников И.* Отчёт о работе археологической экспедиции Львовского государственного музея 1959 г. / И. Свешников, Г. Власова // Науковий архів Інституту археології НАН України. – Ф. 1959/23.

30. Свешніков І. Пам'ятки культур шнурової кераміки в басейні р. Устя / І. К. Свешніков // Матеріали і дослідження з археології Прикарпаття і Волині. – К., 1962. – Вип. 4 – С. 44–45.
31. Свешніков І. К. Довідник з археології України. Ровенська область / І. К. Свешніков, Ю. М. Нікольченко. – К., 1982.
32. Фонди Львівського історичного музею.

Стаття: надійшла до редакції 02.08.2015
прийнята до друку 30.10.2015

**ARCHAEOLOGICAL MONUMENTS OF THE STONE AGE
IN THE RESEARCHES OF LVIV HISTORICAL MUSEUM**

Olena KRASHANOVYCH

Lviv Historical Museum,

24, Rynok sq., Lviv, Ukraine, 79008,

e-mail: lenartowycz@gmail.com

Lviv Historical Museum has considerable achievements in the sphere of field archeological researches. However these achievements remain little-known. The museum works on the base of The Stone Age monuments have been considered in this article. Dynamics of field archeological researches of the museum has been defined in chronological order. The main conclusions and importance of particular expeditions have been characterized. The results of archeological excavations of such ancient stone age monuments as camps Lypa-1 and 6 (conducted under the supervision of V. Savych) have been analyzed. The site of Linear Band Pottery Culture Kotovane researched by Ya. Pasternak have also been examined. The role of personal contribution into development of museum archeology has been underlined. Maps of monuments discovered and examined by museum expeditions have been added to the research. Some fund materials have also been published.

Keywords: Lviv Historical Museum, archeological researches, The Stone Age, archeological monuments, Paleolith, Mesolith, Neolith, V. Savych, I. Sveshnikov, Ya. Pasternak.